

обмежується тільки ст. 190 КК України, а охоплює низку статей, що містять обман чи зловживання довірою у своєму складі і розглядаються як форми та які є визначальними у виборі способу вчинення шахрайства.

Загалом, шахрайство набуває нових форм, модернізується та пристосовується до сучасних умов. Наприклад, останнім часом набули поширення платіжні картки для здійсненні різноманітних грошових операцій. Поширеність грошових банкнот також не втрачає актуальності. Адже, підробка може здійснюватися не тільки примітивними способами, такими, як малювання, монтаж, а із застосуванням сучасного обладнання. Водночас, стрімкий розвиток глобальної мережі Інтернет зумовив появу шахрайства в цій галузі.

1. Гросс Г. Руководство для судебных следователей как система криминалистики: Новое изд., перепеч. с изд. 1908 г. М.: ЛексЭст, 2002. 1088 с.

2. Павлова Н.В. Проблемні питання процедури отримання зразків для проведення експертизи / Теорія та практика судової експертизи: матер. круг. столу присвячені 95-річчю НАВСУ (Київ 12 травня 2016р.), К., НАВСУ, 2016. С.245-248.

3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: Злочини проти власності / За ред. М.І. Хавронюка. Київ : ВД «Дакор», 2017. 448 с.

4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К.: Каннон, А.С.К., 2002. 1104 с.

5. Ємельянов М.В. Поняття та види шахрайства за Кримінальним Кодексом України / Право і суспільство № 6/2011.С. 164-168.

6. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» № 10 від 06.11.2009 // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>.

Бойко Олексій Павлович

викладач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ З ПІДРОЗДІЛАМИ КАРНОГО РОЗШУКУ НА ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Порівняльно-правовий метод завжди застосовується в методології вітчизняної науки кримінального процесу. На сьогодні здійснення порівняльно-правового дослідження передбачає ознайомлення з позитивним досвідом та його запозичення з зарубіжного кримінально-процесуального законодавства, а також використання та застосування в вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві України для вдосконалення взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні.

Отже ми спробуємо висвітлити зарубіжний досвід щодо взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку Білорусії та Грузії.

В п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України зазначено, що слідчий уповноважений до ручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам [1]. Отже в ст. 40 КПК України чітко визначена одна із основних форм взаємодії слідчого з підрозділами кар-

ного розшуку, за якою при розслідуванні кримінальних правопорушень слідчий здійснює взаємодію з підрозділами карного розшуку, можедоручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам.

Ч. 7 ст. 36 Кримінально-процесуального кодексу Білорусії (далі – КПК РБ) визначає, що слідчий при розслідуванні ним кримінальної справи, а також при розгляді заяви чи повідомлення про злочин вправі знайомитися з оперативно-розшуковими матеріалами органів дізнання, що відносяться до розслідуваної справи а також заяв чи повідомлень, що розглядається ними, надавати їм доручення про провадження оперативно-розшукових заходів, слідчих та інших процесуальних дій і вимагати від них сприяння в провадженні слідчих та інших процесуальних дій [2]. Такі доручення слідчого даються в письмовій формі і є для органів дізнання обов'язковими.

Отже, проаналізувавши КПК РБ можна виділити наступні форми взаємодії слідчого органами дізнання: при розслідуванні кримінальної справи, а також при розгляді заяви чи повідомлення про злочин знайомитися з оперативно-розшуковими матеріалами органів дізнання, що відносяться до розслідуваної справи а також заяв чи повідомлень, що розглядається ними; надавати доручення органам дізнання про провадження оперативно-розшукових заходів; надавати доручення органам дізнання про провадження слідчих та інших процесуальних дій; вимагати від органів дізнання сприяння в провадженні слідчих та інших процесуальних дій.

Що стосується Республіки Грузія, то відповідно до ч. 1 ст. 37 Кримінально-процесуального кодексу Республіки Грузія (далі – КПК Республіки Грузія) слідчий є посадовою особою, уповноваженою в межах своєї компетенції здійснювати слідство у кримінальній справі. Прокурор, який безпосередньо здійснює розслідування, користується статусом слідчого.

У ст. 32 КПК Республіки Грузії зазначено, що прокуратура є органом кримінального переслідування. Для забезпечення виконання цієї функції прокуратура здійснює процесуальне керівництво слідством. Прокуратура у випадках, передбачених цим Кодексом, і в установленому порядку в повному обсязі веде розслідування злочину, підтримує державне обвинувачення в суді [3].

Тобто відповідно до зазначених статей право розслідувати кримінальні справи в Республіці Грузія відноситься до компетенції слідчого а в окремих випадках до прокурора.

Що стосується чинного КПК Республіки Грузія на відміну від КПК України не містить окремої статті, яка стосується оперативних підрозділів. Про вищезазначених учасників лише згадується в ст. 172 КПК Республіки Грузія «Особа, яка має право на затримання» в якій зазначено, що правом здійснювати затримання має наділений відповідними повноваженнями орган або співробітник, який здійснює оперативні функції, обов'язки з охорони громадського порядку, веде слідство або здійснює кримінальне переслідування [3].

Повноваження оперативних підрозділів визначаються в п. а ч. 1 ст. 12 Закону Грузії «Про оперативно-розшукову діяльність», відповідно до якого право здійснювати в межах своєї компетенції оперативно-розшукову діяльність надається оперативним органам і слідчим відділам Міністерства внутрішніх справ Грузії. Отже, здійснювати оперативні функції мають право оперативні органи

та слідчі Міністерства внутрішніх справ Грузії [4], а не лише оперативні підрозділи як це регламентовано в національному кримінальному процесуальному законодавстві.

Згідно з ч. 6 ст. 37 КПК Республіки Грузія, слідчий, при наявності встановлених законом підстав, має право: давати відповідним органам письмові вказівки про доставлення затриманих та заарештованих за місцем слідства; вимагати провадження слідчих дій, а також ревізій, інвентаризацій, відомчих перевірок та подання документів [3].

У ч. 6 ст. 33 КПК Республіки Грузія визначено, що звертатися до суду з клопотанням про прийняття ухвали суду про провадження слідчих дій або (чи) оперативно-розшукових заходів, що обмежують права людини має право виключно прокурор [3].

Підставами для проведення оперативно-розшукових заходів згідно статі 8 Закону Грузії «Про оперативно-розшукову діяльність» є: а) доручення прокурора або за згодою прокурора - слідчого про проведення ОРЗ, що знаходиться в його провадженні по кримінальній справі; б) доручення прокурора або за згодою прокурора - слідчого про проведення оперативно-розшукового заходу у разі надходження в установленому порядку заяви або повідомлення про злочин, що готується, вчиняється чи вчинений або інше протиправне діяння, у зв'язку з чим необхідне проведення розслідування, але відсутні дані, що підтверджують наявність ознак злочину чи іншого протиправного діяння, достатніх для початку розслідування. У такому випадку термін проведення ОРЗ не повинен перевищувати 7 днів; в) постанова про розшук особи, що переховується від слідства, суду або ухиляється від відбування покарання [4].

Отже, проаналізувавши чинне кримінально-процесуальне законодавство Республіки Грузія ми дійшли до висновку, що взаємодія слідчого з оперативними підрозділами МВС Грузії здійснюється у таких формах: надання відповідним оперативним органам письмової вказівки про доставлення затриманих та заарештованих за місцем слідства; вимоги провадження слідчих дій; надання згоди слідчим про проведення оперативно-розшукового заходу, що знаходиться в його провадженні по кримінальній справі; надання згоди слідчим про проведення оперативно-розшукового заходу у разі надходження в установленому порядку заяви або повідомлення про злочин, що готується, вчиняється чи вчинений або інше протиправне діяння, у зв'язку з чим необхідне проведення розслідування, але відсутні дані, що підтверджують наявність ознак злочину чи іншого протиправного діяння, достатніх для початку розслідування; винесення постанови слідчим про розшук особи, що переховується від слідства, суду або ухиляється від відбування покарання.

Таким чином, в Білорусії та Грузії існують суб'єкти, схожі з слідчими та підрозділами карного розшуку (оперативними підрозділами), які здійснюють взаємодію між собою.

Проаналізувавши кримінально-процесуальне законодавство означених держав, вважаємо за доцільне перейняти позитивний досвід щодо розширення повноважень слідчих для вдосконалення взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні, зокрема надавати доручення органам дізнання про провадження слідчих та інших процесуальних дій; вимагати від органів дізнання сприяння в провадженні слідчих та інших процесуальних

дій; надання відповідним оперативним органам письмової вказівки про доставлення затриманих та заарештованих за місцем слідства.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: закон України від 13.04.2012 р. із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 14.04.2017 р. № 1950-19. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана.

2. Уголовно-процесуальный кодекс Республики Беларусь от 16 июля 1999 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kodeksy.by/ugolovno-processualnyy-kodeks>.

3. Уголовно-процесуальный кодекс Грузии от 09.10.2009 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf

4. Закон Грузии «Об оперативно-розыскной деятельности» от 30.04.1999 г. № 1933-Пс [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/18472>.

Біліченко Валерій Віталійович
ст. викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Мінчук Дарія Миколаївна
курсант факультету економіко-правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Взагалі, протидія злочинності залежить від властивостей злочинності, а також від тих криміногенних факторів, що породжують злочинність. Протидія злочинності - це діяльність, спрямована на усунення дії криміногенних факторів шляхом:

- 1) реагування на самі ці фактори;
- 2) реагування на вчинені злочини[1].

Щодо України, то протидія злочинності у нашій країні базується на профілактиці злочинів та їх попередження. Не дивлячись на потуги реформування правоохоронної системи, в Україні відсутня досконала правоохоронна система, тому протидія злочинності немає значної ефективності та результативності, навпаки кількість злочинів зростає.

Таким чином, нам слід вирізняти дві форми протидії злочинності:

1 форма - реагування на криміногенні фактори, що формують особистість злочинця і сприяють прояву її у вчиненні злочину. Така форма називається попередженням злочинності або профілактикою злочинності;

2 форма – реагування на вчинення злочинів називається репресією, або каральною діяльністю.

Якщо реагування на злочинність у формі попередження (профілактики) і у формі репресій (кари) здійснюється адекватно і належним чином - то це контроль над злочинністю. Коли цього немає, то кажуть про втрату контролю над злочинністю.

Контроль над злочинністю є нормальним, якщо він не перешкоджає свободі і демократичному розвитку суспільства. Інакше буває при